

«Анімаёўка» на працягу многіх гадоў з’яўляецца сімвалам культурнага адзінства і ўзаемадзеяння, які ўвасабляе традыцыі і сучаснасць свету анімацыйнага кіно», — гаворыцца ў прывітальным адрасе міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатоля Маркевіча ўдзельнікам і гасцям XXVII Міжнароднага фестывалю анімацыйных фільмаў «Анімаёўка». Свята праходзіць на Магілёўшчыне з 25 па 27 верасня.

Працяг тэмы — стар. 3

Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Свята – ва ўсе рэгіёны

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка ў Дзень народнага адзінства абвясціў пра старт рэспубліканскай грамадска-культурнай акцыі “Марафон адзінства”. Як нарадзілася ідэя праекта і чым ён будзе адметны?

Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што марафон дазволіць кожнаму адчуць усю палітру талентаў беларускай зямлі і дакрапіць да багатай спадчыны нацыянальнай культуры. Вытокі ж акцыі, як сказала прэс-скаратар Прэзідэнта Наталя Эйсмант, у рэспубліканскім фестывалі “Беларусь – мая песня”. Яго ідэя заключалася ў тым, каб даць магчымасць калектывам з рэгіёнаў вы-

ступіць на адной з найбуйнейшых сцэн краіны — у Палацы Рэспублікі. Гэтыя канцэрты атрымалі шмат пазітыўных водгукаў. Высокі ўзровень праграм быў адзначаны і Аляксандрам Лукашэнкам. Так з’явілася задумка сабраць найлепшыя фестывальныя нумары ў адзін вялікі творчы праект.

— І ў Кіраўніку дзяржавы, і ва ўсіх нас, арганізатараў, велізарнае жаданне, каб гэты канцэрт, вядома дзесьці ў трансфармаваным, адаптаваным выглядзе, убачыла ўся краіна. Часта і шмат Прэзідэнт кажа аб тым, як мы павінны працаваць, наколькі важная праца шчыра кожнага з нас неспарна на сваім месцы, тут і цяпер, сёння. Але ў нашым жыцці ёсць

месца не толькі працы, ёсць месца і свята. Мы хочам, каб свята ў выглядзе “Марафону адзінства” прыйшло ва ўсе рэгіёны нашай краіны, каб яго убачыла як мага больш людзей, — распавяла Наталя Эйсмант.

“Марафон адзінства” пачне шлях па краіне 11 кастрычніка з Маладзечна. Агулам жа маршрут ахопіць 13 гарадоў, аднак арганізатары не выключаюць, што географія праекта з часам пашырыцца. У кожным пункце адбудуцца маштабныя канцэрты з зоркамі беларускай эстрады і мясцовымі артыстамі. Як падкрэсліў міністр культуры Анатолій Маркевіч, гэта вядомыя калектывы, сярод якіх і лаўраты прэміі “За духоўнае адраджэнне”.

Таксама ў гарадах правядзення акцыі зладзіць выставы, дыялогавыя плцоўкі “Знакавыя сустрэчы” з удзелам выбітных беларусаў і іншых мерапрыемстваў. Акрамя таго, да марафону далучыцца Нацыянальная кінастудыя “Беларусьфільм”. Падчас свята будзе працаваць і мабільная экспазіцыя Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

— Упэўнены, мы зможам ураціць. У нас ёсць шмат цікавых задум, якія раней яшчэ не выкарыстоўваліся. У рамках марафону дзештаўнасць, харават і самабытны, гэта вядомыя калектывы, сярод якіх і лаўраты прэміі “За духоўнае адраджэнне”.

Пад увагай Першага

Крэўскі замак — адно з упадабаных турыстамі месцаў Беларусі. Толькі з пачатку сезона тут правалі экскурсіі больш як для пяці тысяч гасцей.

Але так было не заўсёды. Першы каменны замак на тэрыторыі Вялікага Княства Літоўскага стаў занадта пасля падзелу Рэчы Паспалітай. А сусветная вайна 1914—1918 гадоў пакінула ад збудавання руіны...

Яшчэ на заранку 2000-х уявіць планы цікаўных турыстаў на адрэзках мураў было немагчыма. Але, беручы пад увагу выключнае значэнне Крэўскага замка ў ачыненнай гісторыі, да справы далучыўся фонд Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрыманні культуры і мастацтва. На выдаткаваныя грошы адмыслова пачалі кансерваваць Княжацкае палаццо. Потым аднавілі і ўмацавалі замкавыя сены.

Фонд Кіраўніка дзяржавы працягвае фінансваць работы. Па праграме “Культура Беларусі” выдзяляліся сродкі з рэспубліканска-

га бюджэту, а таксама з мясцовага і абласнога. Зараз адмыслова працуюць на завяршальным пусковым комплексе першай чаргі будаўніцтва. Паралельна Інстытут гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі праводзіць археалагічныя раскопкі.

Увесь час поруч з будаўнікамі шчыруюць даследчыкі. За бюджэтныя сродкі пастаянна арганізуюцца асобныя раскопкі для распрацоўкі ці карэкцыі праекта рэстаўрацыі. Яны праходзяць з удзелам адкрыццяў, якія робіцца на тэрыторыі замка. І такіх адкрыццяў шмат.

Актульна абмяркоўваецца далейшае праектаванне другой чаргі для аднаўлення Княжацкай вежы і музеефікацыі аб’екта гісторыка-культурнай спадчыны. Сёння перспектыва адраджэння замка ўжо не выглядае так фантастычна, як 20 гадоў таму.

Начальнік аддзела культуры Смагонскага раёнаўканікам Тацяна Ражава з энтузіязмам распавядае пра вынікі, якіх удалося

дасягнуць дзякуючы падтрымцы фонду Прэзідэнта:

— Два гады сектар нашага краязнаўчага музея выдзі ў замак сістэмнаю экскурсійную дзейнасць. Пачыналі з тысячы наведвальнікаў. Сёлета ў Крэўскім замку музейны спецыялісты паправавалі ўжо больш як з пяці тысячамі гасцей. Акрамя арганізаваных груп, прыязджае шмат самастойных турыстаў. Людзей прываблівае, што можна на свае вочы пабачыць працу рэстаўратараў і археолагаў. Навуковыя ахвотна адказваюць на пытанні.

Па словах Тацяны Мар’янаўны, замак, нягледзячы на ўзрост, захаваў вялікія фрагменты аўтэнтычнай кладкі. Падчас рэстаўрацыі ў Малой вежы музеефікавалі нямецкі доўгатэрміновы агнявы пункт Першай сусветнай вайны. Цяпер ён выкарыстоўваецца як экспазіцыйная прастора.

Крэўскі замак атрымаў другое жыццё і абуджэння ў найлепшую для зямлі, якую стагоддзямі бараніў ад чужынаў, пару.

У рытме традыцый

Дні культуры Рэспублікі Беларусь праходзяць у Новосибирск з 26 па 28 верасня.

Прадстаўляць нашу краіну ў сталіцы Сібірскай федэральнай акругі Расіі выправіўся са сваімі творчы дасад. Падрываюцца насычаная праграма. Сярод галоўных мерапрыемстваў — гала-канцэрт майстроў мастацтваў. Дні беларускага кіно, выставачны праект Нацыянальнага гісторычнага музея “Беларусь у рытме традыцый”. Дэлегацыя ўзначаліў першы намеснік міністра культуры Валерыя Грамада.

Самай аскавай часткай праграмы абвешчае стаць гала-канцэрт, які разгорнецца ў Нова-

сібірскай дзяржаўнай філармоніі. На сцэну выйдуч заслужаныя калектывы Рэспублікі Беларусь ансамбль тання, музыкі і песні “Белыя росы”, фальклорны гурт “Купалініка”, ансамбль “Камерата”. Расіяне з неапраўжаным чакаюць выступленні оперных салістаў Вялікага тэатра — народных артыстаў Беларусі Уладзіміра Громава і Настасі Масквіной, лаўраты міжнародных конкурсаў Аляксандра Міхнюка, Аляксандра Гелеха і Віктара Мендзелева. Паралюць публіку салісты балета — заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь Людміла Хітрова і вядучы майстар сцэны Канстанцін Белахвосцік. Натхняць мілагучнасцю песні ў выкананні заслужанай артысткі Рэспублікі Беларусь Алены Ланской. Уразіць віртуознага ігра Юлія Шчарбаковай (раэль), Аляксандра Кандрашэва (кантрабас), Веранікі Праздз (шымбаль).

Яшчэ адзін пункт прыцягнення падчас Дзён культуры — выстава, якую беларусы зладзілі ў Новосибирскім дзяржаўным краязнаўчым музеі. Экспазіцыя раскрывае характэрныя асаблівасці нашай традыцыйнай культуры: дэманструючы нацыянальны касцюм і вырабы майстроў. Цікаваць наведвальнікаў выклікаюць малюнк этнографіі і мастака Міхаіла Раманюка, які адлюстравваў рэгіянальныя варыянты народнага строю. Таксама прадстаўлены аўтэнтычныя рамесны — тканіна і шыўкуны, бандарня і ганчарныя справы, разьба па дрэве, салама-, лозаплеценне, валенне з ішрэці.

Найлепшыя ачыненныя стужкі кажаваюцца ў межах Дзён беларускага кіно — урчасце адкрыць адылося 26 верасня ў кінатэатры “Перамога”. У Новосибирскіх фільм “Час вярнуцца” прывёз рэжысёр Іван Паўлаў.

А заслужаны калектыв Рэспублікі Беларусь фальклорны гурт “Купалініка” таксама паўдзельнічае ў адкрыцці VII кірмашу беларускіх тавараў. Мерапрыемства праходзіць у Новосибирску з 27 верасня па 6 кастрычніка.

Беларуска-расійскі. Маладзёжны. Сімфанічны

Гастролі Маладзёжнага беларуска-расійскага сімфанічнага аркестра пачнуцца 4 кастрычніка. Праект Саюзнай дзяржавы накіраваны на падтрымку юных талентаў братэрскіх краін.

Першы канцэрт адбудзецца ў вялікай зале Маскоўскай дзяржаўнай кансерваторыі імя П. І. Чайкоўскага. Другі — 5 кастрычніка ў вялікай зале Беларускай дзяржаўнай філармоніі. У склад Маладзёжнага аркестра ўвойдуць 60 студэнтаў музычных ВНУ Расіі і 30 студэнтаў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі.

Заснавальнікам праекта выступаюць Пастаянны камітэт Саюзнай дзяржавы, Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь і Міністэрства культуры Расійскай Федэрацыі.

Калектыв быў арганізаваны ў 2008 годзе для павышэння прафесійнага ўзроўню маладых музыкантаў Саюзнай дзяржавы, набліжэння імі вопыту аркестравага выканання і канцэртных выступленняў, а таксама для аб’яднання намагаюцца па падтрымцы творчай актыўнасці таленавітай моладзі Беларусі і Расіі. У 2023-м пасля прыцягнення перапынку дзейнасці аркестра аднавілі. У розныя часы з ім працавалі найбольш дасведчаныя дырыжоры з абедзвюх краін. Сёлета калектыв узначаліў народны артыст СССР Юрыя Башмет.

Падарожжа ў свет анімацыі

Творчыя сустрэчы, майстар-класы, мультсеансы — у Магілёве праходзіць XXVII Міжнародны фестываль анімацыйных фільмаў “Анімаеўка”.

Свята стартвала ў горадзе на Дняпры 25 верасня. Галоўнымі фестывальнымі пляцоўкамі сталі кінатэатры “Радзіма”, “Космас”, “Чырвоная зорка”. Мерапрыемствы ахопліваюць і Дом культуры Шклова, сярэнюю школу № 2 Магілёва, Беларуска-Расійскі ўніверсітэт, кінатэатр “Зорка” ў культурнай сталіцы 2024 года — Вялікімчы...

У межах фестывалю ладзіцца тры традыцыйныя конкурсы анімацыйных фільмаў, дзівячэй анімацыйнай творчасці, дзіцячага вывучэннага мастацтва і дэкаратывна-прыкладнай творчасці. Сёлета з’явілася новае намінацыя — “Найлепшы анімацыйны серыял”. Для ўдзелу ў “Анімаеўцы” заяўлена звыш 300 карцін амаль з паўсотні краін.

Жыжары і гасці Магілёўшчыны знаёмыя са свежымі набыткамі ачыненнай і сусветных аўтараў. У

афішы — паказы стужак у рамках фестывальных і конкурсных праграм. Асобна прадэманструюць найлепшыя анімацыйныя работы.

З аніштагам таксама праходзіць творчыя сустрэчы і майстар-класы. Сярод спікераў і настаўнікаў — рэжысёр-пастаноўшчык Нацыянальнай кінастудыі “Беларусьфільм”, леташняя пераможца ў намінацыі

“Найлепшы беларускі анімацыйны фільм” (стужка “Класікі і шамбаты”) Наталя Касцючэнка, рэжысёр, прадзюсар, сцэнарыст, загаліччы кафедры анімацыі і мультымедыя Маскоўскага дзяржаўнага інстытута культуры, член Саюза кінематаграфістаў, Гільдыі кінарэжысёраў Расіі, Асацыяцыі кінаадукацыі і медыяпэдагагіі, прызёр міжнародных фестывалюў Сяргей Струсоўскі. Пледачы сустрэліся і з іншымі знакамітымі гасцямі; у Магілёў завіталі спявачка Юлія Зунікова і гукарэжысёр, саўнддызайнер, акцёр Барыс Кутневіч, якія падарвалі галасы Машы і Мядзведзю з папулярнага анімацыйнага серыяла.

Упершыню ў гісторыі фестывалю дэманстраваўся фільм “Вуліца малодшага сына”, “Палацкі Агінескага” (Дзяржаўная прэмія БССР) і іншыя.

■ 30 верасня з’явіўся на свет Даніла Канстанцінавіч Мішкевіч (1914—1996) — дзеяч культуры, вучоны-хімік. Заслужаны дзеяч культуры БССР. У красавіку 1957-га Д. Мішкевіч быў прызначаны дырэктарам Літаратурнага музея Якуба Коласа, у 1980-м выйшаў на пенсію, але да канца жыцця заставаўся на пасадзе старшага навуковага супрацоўніка.

■ І кастрычніка нарадзіўся Сяргей Пятровіч Каткоў (1911—1976) — жывапісец, педагог. Заслужаны настаўнік БССР. У часы Вялікай Айчыннай прайшоў шлях салдата ад Масквы да Кеўнберга ў радах 5-й арміі 3-га Беларускага фронту, сумяшчаючы воінскія абавязкі з працай мастака-агітатара і фотакарэспандэнта пры паддзізеле. Узнагароджаны многімі медалямі, у тым ліку “За адвагу”, “За баювы заслугі”. У пасленнія гады выкладаў у Мінскім мастацкім вучылішчы. Рэспубліканскай школе-інтэрнаце на музыцы і вывучэннем мастацтва. Выдатны педагог. С. Каткоў выхавал плекду біяскупчых беларускіх твораў, сярод якіх архітэктар Л. Левін, мастак М. Данцыг, З. Літвінава, В. Сумараў і іншыя.

Па старонках календара

■ 27 верасня нарадзіўся Сяргей Міхайлавіч Вакар (1928—1998) — скульптар. Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР. Стварыў шэраг скульптурных партрэтаў дзяржаўных дзеячаў (У. Ленін, Ф. Дзяржынскі), удзельнікаў Грамадзянскай (Г. Гай) і Вялікай Айчыннай войнаў (Герой Савецкага Саюза М. Кедшыка, М. Шмыроў, К. Арлоўскі, К. Заслонаў), дзеячаў беларускай культуры (Ф. Скарына, М. Багдановіч, М. Гусоўскі ды іншыя).

■ 27 верасня з’явіўся на свет Ірына Фларыянаўна Жановіч (1906—1994) — актрыса, петаган. Прама тэатра імя Я. Купалы сярэдзіны ХХ стагоддзя. Народная артыстка БССР, уладальніца Дзяржаўнай прэміі СССР за ролю Ані ў п’есе А. Маўзона “Канстанцін Заслонаў”.

■ 29 верасня нарадзіўся Леў Уладзіміравіч Голуб (1904—1994) — кінарэжысёр, сцэнарыст, педагог. Народны артыст БССР, заслужаны дзеяч мастацтваў БССР, ПНР, лаўрат усааюзных і міжнародных прэмій у галіне кінематаграфіі. Сярод работ Л. Голуба — мастацкія фільмы “Міколка-паравоз”, “Дзвучынка шукае бацьку”, “Вуліца малодшага сына”, “Палацкі Агінескага” (Дзяржаўная прэмія БССР) і іншыя.

Удзельнікі стажыроўкі прэзентуюць адзін з вар'янтаў гімна беларускай свету

Міністр культуры Анатоль Маркевіч падчас сустрэчы з беларусамі замежжа

Уяўнаважаны на справах рэлігій і нацыянальнасцей Аляксандр Румак

На дыялогавай пляцоўцы ў Беларускам дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны

Па натхненне — у бацькоўскі кут

Чарговы раз Беларусь паклікала сыноў і дачок, якія жывуць далёка ад Радзімы, але шануюць свае вытокі. На стажыроўку ў нашу краіну завіталі кіраўнікі аматарскіх калектываў мастацкай творчасці і грамадскіх аб'яднанняў беларусаў замежжа.

Да трох з паловай мільёнаў выхадцаў з Беларусі ды іх патомкаў пражывае па-за рэспублікай. Дзякуючы намаганням дзяржавы гэтыя людзі могуць захоўваць нацыянальную ідэнтычнасць, зберагаць і папулярызавать спадчыну продкаў. Спрыяе таму і рэалізацыя праграмы “Культура Беларусі” на 2021—2025 гады, у якую ўключаны адмысловы раздзел “Беларусы ў свеце”.

Пастаянна падтрымлівае дзясяпару Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур. Установа забяспечвае суайчыннікам за мяжой метадычную і творчыя падтрымку, арганізоўвае творчыя стажыроўкі, што даюць магчымасць дакрануцца да вытокаў, наталіцца роднымі традыцыямі і назапасіць шмат карысных ведаў па розных кірунках народнага мастацтва.

І розныя віды творчасці, то з нядаўняга часу сталі вядзюць прафільнымі. У сакавіку прайшоў навучэнне па дэкаратаўна-прыкладным мастацтве. Цяперашнія мерапрыемствы прысвечаны вакальнаму выканальніцтву. У лістападзе запланавана праграма па харэаграфіі.

Анатоль Маркевіч уручыў удзельнікам стажыроўкі ўзнагароды за самаадданую працу, звязаную з папулярызаваннем нашай культуры за мяжой.

Людміла Аннус, старшыня Нарвскага беларускага таварыства “Сябры”, удзельніца нагруднага знака “За ўклад у развіццё культуры Беларусі”

Надзея Пінчук, удзельніца ансамбля “Вясёлка” Беларускага культурнага цэнтру “Радзіма” ў Астане:

Напэўна, дапамагло тое, што маці майго мужа прыгожа гаварыла на-беларуску. Наш калектыў аб'ядноўвае людзей розных нацыянальнасцей і прафесій. Усеіх злучае любоў да музыкі і павага да нашай культуры. Трапілі на стажыроўку ў Мінск хацелі даўно — і нарэшце жаданне ажыццявілася. Бясцэнна ўдзячна за запрашэнне.

Людміла Серзюкова, старшыня мясцовага нацыянальна-культурнага аўтаномія горада Феадосія “Сначчына”, кіраўнік фольклорнага калектыву “Сяброўкі”:

— Хоць воляй лёсу я апынулася ў Краме, усё адно адчуваю сябе часцінкай беларускай сям’і, часцінкай багатай культуры. Было прыемна наведаць Радзіму. Тут нас сустрэлі вельмі гасцінна. Так радасна бачыць,

Культурнай стажыроўкі стала дыялогавай пляцоўка ў Беларускам дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. У размове паўдзельнічалі ўпаўнаважаны па справах рэлігій і нацыянальнасцей Аляксандр Румак і міністр культуры Анатоль Маркевіч. Як адзначыў Анатоль Мельнічанка, усё больш беларусаў замежжа адчуваюць патрэбу ў “спомніх імі сваіх”. І гэта не дзіўна: наша краіна ў сучасным свеце застаецца духоўнай крэпасцю, якая абараняе традыцыйны каштоўнасці, веру, культуру.

— Так званы калектыўны Запад скачываецца ў прору дыхоўнай дэградацыі. І мільярд людзей з налзеяй глядзяць на славянскі свет, — падкрэсліў міністр.

На думку кіраўніка галіны, мы не можам зладзіць на літасць шчыны сіл, што называюць сябе адэптамі сучаснай, авангарднай культуры. Неабходна выступіць у адным страі, каб не дапусціць гібель чалавечай цывілізацыі.

— Культурна ў нашай краіне разглядаецца як стратэгічны рэсурс, што дазваляе ў эпоху глабалізацыі захавать Беларусь як суверэнную дзяржаву. Толькі чалавек, выхаваны ў традыцыйна нацыянальнай культуры, можа стаць сапраўдным грамадзянінам, патрыятам, — зазначыў міністр.

30 чалавек з Арменіі, Казахстана, Літвы, Латвіі, Італіі, Расіі, Эстоніі паўдзельнічалі ў творчай стажыроўцы

Працуюць гурток ло-заплення, музей “Беларуская хатка” і бібліятэка айчыннай літаратуры. Акрамя таго, актыўнасць ладзіць экскурсійныя паездкі. За час дзеяння бязвізавага рэжыму арганізавана ўжо 26 вандровак у Сінявоку.

што наш народ збірае душу, не адарывае, нягледзячы на выклікі сучаснага свету. Палобныя пазеўкі дапамагаюць разнастайны рэпертуар, дазваляюць нешта новае. Эрэнты, мы заўсёды знаходзім неабходную падтрымку на Вацькаўшчыне, у любы момант можам звярнуцца ў Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур па дапамому. Хоцаша шчыра падзякаваць за прыём і падаць росквіт беларускаму народу!

Дзмітрый Гармы, кіраўнік народнага вакальнага ансамбля “Калінічуха” рэгіянальнага нацыянальна-культурнага аўтаномія “Калініградскае зямляцтва беларусаў”:

— Уражаны ад стажыроўкі аша-дламяльна. Праграма вельмі насычаная і пазнавальная. Штодня — яркія эмоцыі. Трапіць сюды для мяне назвычайна важна, бо майму калектыву хочаша быць далучаным да беларускай культуры. Мы імкнёмся не прапусціць ніводнага мерапрыемства, звязанага з культурнай гісторыяй нашай Радзімы. Удзельнічам у штогадовым фестывалі “Белая роса”, выступаем на святах нацыянальных культур у Калініградзе і на канцэртах да Дня незалежнасці Беларусі і Расіі. Прыемна адчуваць пастаную падтрымку Айчыны. Напрыклад, Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур уключыў наш калектыў у праграму публічнага мастацтва сабраў майстроў на Аршаншчыне.

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолія Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністраства адбылася 24 верасня. Дзякуючы відэасувязі ў пасяджэнні таксама паўдзельнічалі кіраўнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

Абмяркоўваліся перспектывы плённага выкарыстання творчага патэнцыялу асоб, унесеных у банк далезных таленавітай моладзі Рэспублікі Беларусь. Разглядаліся вынікі ўзаемадзеяння з Міністэрствам адукацыі па арганізацыі і правядзенні тэматычных урокаў у музеях.

Былі пастаўлены задачы адносна інфармавання насельніцтва пра змены ў заканадаўстве аб рамеснай дзейнасці. Таксама прагучалі справядзачы пра падрыхтоўку да Дзея культуры Рэспублікі Беларусь у Новабеларускім раёне Рэспублікі Беларусь і пра замацаванне рэгіянальных музеяў да рэспубліканскіх.

Ёсць банк – ёсць плён

У банк далезных адоранай і таленавітай моладзі ўключаны 409 грамадзян, якім прысуджаны заахованы спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. З іх 68 чалавек лаўрэаты фонду.

Пра гэта ішла гаворка на апаратнай нарадзе міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолія Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства 24 верасня.

Парадак фарміравання, вядзення і выкарыстання банка далезных таленавітай моладзі вызначаны падазненнем, зацверджаным Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 16 снежня 2022 г. № 429 “Аб дзейнасці спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь”. Інфармацыю пра асоб, прадстаўленых на гэтым рэсурсе, можна атрымаць праз платформу Нацыянальнага цэнтра электронных паслуг.

Міністэрствам культуры сумесна з Беларускай дзяржаўнай універсітэтам культуры і мастацтваў распрацаваны каталог творчых дасягненняў гэтых маладых талентаў. Каталог пастаянна актуалізуецца. Ён утрымлівае актуальныя спасылкі на старонкі і інтэрнэце з інфармацыяй пра іх дасягненні і працу на канкрэтных мерапрыемствах. У гэтым дакуменце прадстаўлены звесткі пра 312 маладых таленавітых выканаўцаў і 132 творчыя калектывы.

За першыя шэсць месяцаў 2024 года ў рэспубліканскія і буйныя дзяржаўныя спецыяльныя культурныя мерапрыемствы былі залучаныя 34 прадстаўнікі таленавітай моладзі і чатыры творчыя калектывы. Таксама маладыя выканаўцы, якія маюць такі статус, прымалі ўдзел у 470 мерапрыемствах, якія праводзіліся ў рэгіёнах. Акрамя таго, яны былі залезнічаны ў рознастайных майстар-класах і запрашаліся ў журы творчых конкурсаў, фестываляў і спаборніцтваў.

Інвестыцыі ў маладыя таленты

Доўгачаканы падарунак атрымалі юныя творцы Салігорска. Дзіцячая мастацкая школа набыла новую прапіску – у сучасных утулых памяшканнях, дзе забяспечаны ўсе ўмовы для будучых майстроў.

Гісторыя школы налічвае амаль паўстагоддзя. За гэты праяглы час даводзілася не раз мяняць адрасы. Установа не мела ўласнага будынка і працавала на арандаваных плошчах: то ў інтэрнату, то ў агульнаўзроставай школе, то ў Цэнтры творчасці дзяцей і моладзі. Праз абмежаваныя ўмовы цяжка было змясціць ахвочых да навучання мастацтва. Таму насаселля калектыву чакаў даўно.

Увогуле ж у школе надаюць шмат увагі прафесійным перспектывам выхаванцаў. Многія звязваюць далейшае жыццё з мастацтвам. Кожны другі выпускнік працягвае навучанне ў сярэдніх спецыяльных і вышэйшых установах адукацыі творчага профілю. Паказальна і тое, што большасць педагогаў прайшлі пачатковую падрыхтоўку менавіта ў гэтай школе. Пра якасць працы сведчаць таксама дасягненні хлопцаў і дзяўчат на шматлікіх спаборніцтвах. Толькі за апошні час салігорска дзеці прывезлі ўзнагароды з такіх форумаў, як “Экалогія душы” ў Калінінградзе, рэспубліканскі конкурс-пленэр “Сімфонія Беларускай птушкі” ў Свіслачы, конкурс-пленэр імя Міхаіла Сеўрука ў Нясвіжы.

Акрамя таго, перезд дазволіў адкрыць новы кірунак навучання – лічбавы. З гэтага года ва ўста-

нове праце адзіленне камп’ютарнай графікі, дзе школьнікаў знаёміць з асновамі дызайну і базавымі праграмным забеспячэннем. Для заняткаў створаны клас з камп’ютарамі, графічнымі планшэтам і мультыбордам. Увядзенне гэтага напрамку – адка на запыты сучаснага рынку. Тут дзеці змогуць атрымаць падмурак для асваення запатрабаваных прафесій на творчай ніве.

Адраджэнне кансерваторыі

Вялікія грошы выдзяляе дзяржава на капітальны рамонт сімвала акадэмічнага музычнага мастацтва Беларусі.

Капрамонт. Яго чакаюць не толькі людзі. Будынак Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі служыў айначнам мастацтвам шэрых 66 гадоў. Прышоў час абнаўлення. Яно будзе маштабным, працягнуцца амаль два гады і запатрабуе каля 33 мільянаў рублёў. Усе выдаткі бірэ на сябе дзяржава.

Рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Алена Куракіна распавяла, што пытанне капітальнага рамонт галоўнага корпусу паўстала даўно. Больш за дзесяць гадоў таму пачалі праводзіць архітэктурнае, гістарычнае, геаграфічнае абследаванне будынка. І шяпер да будаўнічых работ падышлі ўшчыльную. Яны пачнуцца ўжо ў кастрычніку.

Рэктар адзначае, што акадэмія ніколі не была абзеленая увагай з боку кіраўніцтва галіны і краіны. Па спецыяльнай прэзідэнцкай праграме ў свой час набылі дэсепт раялюў. Галоўны, Steinway & Sons, які да няздзягта часу ўтрымоўваў вялікую залу, таксама займеў пры падтрымцы прэзідэнцкага фонду. Штогод за кошт рэспубліканскага бюджэту закупляюцца духавыя, ударныя, народныя інструменты. У 2019-м пасля капрамонтаў быў залезнены ў эксплуатацыю інтэр-нак навучальнай установы на вуліцы Кісялёва, 61.

САПРАЎДНЫ ПАЛАЦ

Беларуская кансерваторыя праектавалася і будавалася ў так званым палацавым стылі. З шырокімі мармуровымі левіцамі, дубовымі парэнчамі і паркетам, гранітнымі падаконнікамі. Будынік такога ўзроўню ствараюцца на стагоддзі. У іх закладваюцца асаблівыя характарыстыкі.

Пра гэта, напрыклад, сведчаць курданёры – скверыкі на ўваходзе злева і справа ад параднай левіцы.

У ходзе капрамонтаў хочаць зрабіць усё адпаведна задуме дойлід. Па ад параднай левіцы. Будынак Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі служыў айначнам мастацтвам шэрых 66 гадоў. Прышоў час абнаўлення. Яно будзе маштабным, працягнуцца амаль два гады і запатрабуе каля 33 мільянаў рублёў. Усе выдаткі бірэ на сябе дзяржава.

Рэктар адзначае, што акадэмія ніколі не была абзеленая увагай з боку кіраўніцтва галіны і краіны. Па спецыяльнай прэзідэнцкай праграме ў свой час набылі дэсепт раялюў. Галоўны, Steinway & Sons, які да няздзягта часу ўтрымоўваў вялікую залу, таксама займеў пры падтрымцы прэзідэнцкага фонду. Штогод за кошт рэспубліканскага бюджэту закупляюцца духавыя, ударныя, народныя інструменты. У 2019-м пасля капрамонтаў быў залезнены ў эксплуатацыю інтэр-нак навучальнай установы на вуліцы Кісялёва, 61.

Рэканструкцыя закрэне асобныя памішканы. Будуюць адуноўлены першапачатковае прызначэнне і выгляд.

Кіраўніцтва акадэміі адзначае, што сёння пачаца заяўкі для ўдзелу ў многіх конкурсах прадулеждавае прадстаўленне гукзапісу. У шэрагу выпадкаў першы тур, а часам і ўвесь конкурс, праводзіцца завочна. Таму педагогі і студэнты заіхаваліся, каб запіс і выступленні быў гэтым. Новая студыя павінна вырашыць гэтую задачу.

Галоўны корпус Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі з’яўляецца гісторыка-культурнай каштоўнасцю другой катэгорыі. Музычная грамадскасць спадзяецца, што ў працэсе рэстаўрацыі на фасад вернецца рэстаўрацыя ў 1992 годзе гісторычная назва “Беларуская дзяржаўная кансерваторыя”.

АСАБЛІВЫЯ ПАТРАБАВАННІ

Будынак кансерваторыі быў спрэктаваны і пабудаваны вельмі ўдала ў плане ўмоў для арганізацыі навучальнага працэсу. Аднак з цягам часу яго практычна ізаляваны акустычны якасці сталі губляцца. Асабліва гэта было заўважна ў навучальных аўдыторыях. Дзесяці мяняліся аконныя рамы і падаконнікі, дзесяці дзверы, столыя сваяшліны. Усе гэта скажала гучанне інструментаў, ставіла пад пытанне адпаведнасці высокім стандартам атрымання адукацыі ў вышэйшай музычнай навучальнай установе краіны.

Гэтыя аспекты ў працэсе праектавання абмяркоўваліся і прымаліся пад увагу. У будынку капрамонт павінен вярнуць акадэміі не толькі першапачатковы знешні выгляд, але і ўнікальны акустычны характарыстыкі ў поўным аб’ёме. Акрамя таго, працы на аб’екце мусяць улічваць масу інонсаў. Так, пры асаблівых патрабаваннях да ўмоў утрымання інструментаў, у будынку павінны падтрымлівацца апытамальна тэмпература і вільготнасць. Такое можна забяспечыць толькі кандыцыянаваннем паветра. Пры гэтым кліматычныя сістэмы павінны мець мінімальны ўзровень шуму (19-21 дБ), каб не перахадзіць музычаванню. Падоўныя прафесійныя сістэмы нятаняны.

І НАВАТ БОЛЬШ...

Істотная частка выдаткаў пойдзе на рэстаўрацыю і сучаснае тэхнічнае абсталяванне. У прыватнасці, з навінак з’явіцца ўласная студыя гукзапісу, дзе змогуць працаваць класічныя выканаўцы на акустычных інструментах.

Кіраўніцтва акадэміі адзначае, што сёння пачаца заяўкі для ўдзелу ў многіх конкурсах прадулеждавае прадстаўленне гукзапісу. У шэрагу выпадкаў першы тур, а часам і ўвесь конкурс, праводзіцца завочна. Таму педагогі і студэнты заіхаваліся, каб запіс і выступленні быў гэтым. Новая студыя павінна вырашыць гэтую задачу.

Віктар ГАЎРЫШ Фото аўтара і з архіва установы

– Галоўны будынак Акадэміі музыкі з’яўляецца сапраўднай жамчужнай Беларускай сталіцы, – лічыць Алена Куракіна. – Кансерваторыя вянчае сістэму музычнай адукацыі. Усе вядучыя тэатральныя і канцэртныя трупы ўкамплектаваны нашымі выпускнікамі. Яе аднаўленне – вялікі падарунак усёй музычнай грамадскасці краіны.

Ствараць — гораха, адкрыта!

Жыццё Юліі Платун — стыпендыята фонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі — сапраўдны кругаварот творчых і педагогічных дасягненняў: перамогі ў міжнародных і рэспубліканскіх конкурсах, сольныя канцэрты, аўтарскія лекцыі, праца ў дзіцячай музычнай школе. І гэта далёка не ўсё!
Пра поспехі і планы — у інтэрв’ю з маладой цымбалісткай.

— Калі вы ўпершыню акупаліся ў свет мастацтва?

— Адпраўны пункт у гісторыі творчага стаўлення — музычная школа ў родным Нясвіжы. Спачатку ініцыятыва ішла ад бацькоў, якія выкарыстоўвалі любыя магчымасці для развіцця маіх здольнасцей. Пытанне аб сур’ёзнай кар’еры ў гэтай сферы тады не ўзнікала. Выбар інструментаў быў шырокі, аднак любоў здарылася менавіта з цымбаламі: без стомы іграў па чатыры гадзіны запар на занятках! Настаўніца Таццяна Ратамская заўсёды казала, што п’есы я “лускаю”. Крыху пазней прайшла дадатковы курс па фартэпіяна, аб якім таксама марыла.

— Дзе працягнулі ўдасканальвацца?

— Сем гадоў заняткаў у музычнай школе прайшлі, і ўзнікла пытанне: куды рухацца далей? Вырасла паступіць у гімназію-каледж мастацтваў імя І. В. Ахрэмчыка і не прагала! Ціпер успрымаю яе як другі дом, што падарыў упэўненасць на абраным шляху.

— За што яшчэ ўдзячныя гімназіі-каледжу?

— Калектыву гэтай установы аб’яднаў мноства цікавых творчых асоб, людзей старэй загартоўкі, уплыў якіх сфарміраваў мой характар. Мне пашчасліва

сустрэць таленавітую настаўніцу Алену Аўраменка, якая заўсёды ставілася да мяне з маірынскай цеплынёй і дапамагала раскрыць талент.

— Які момант конкурснай дзейнасці лічыце самым значным?

— Выступленне на VIII Рэспубліканскім адкрытым конкурсе выканаўцаў на народных інструментах імя І. І. Жыновіча. Упершыню да ўдзелу ў гэтым творчым спаборніцтве падштурхнула настаўніца музычнай школы ў далёкім 2009-м, але тады заняць прызавое месца не атрымалася. У 2018-м вырасла паспрабаваць сілы ў старэйшай узроставай групе — і перамагла! Дыплом даваў права паступлення без іспытаў у Беларускае дзяржаўнае акадэмію музыкі, куды і накіравалася пасля каледжа.

— Таксама вы лаўрэат II Рэспубліканскага адкрытага конкурсу выканаўцаў на цымбалах. Які саборніцтва адбылася на вашым развіцці?

— Перамога, бесспрэчна, стала сведчаннем новага жыццёвага этапу. Атрымалася даказаць і бацькам, і выкладчыкам, што галы адгочвання майстэрства не мінулі дарма. У гэты момант захачалася стварыць свабодна, гораха, адкрыта. І нахняць шырыцца гледаць!

— Чым скарылі журы?

— Творы ў трох тварах не маглі паўтарацца, таму праграма была вельмі разнастайнай. Сапраўднай перлінай майго выступлення на заключным этапе стала рапсодыя імпрэсіяніста Марыса Равеля “Цыганка”, пошукі якой зрабіліся своеасаблівай прыгодай. З аднаго боку, хацелася выканаць нешта да статкова складанае, што не замачавалася ў рэпертуары, з другога — цікавае і блізкае на эмацыйным узроўні. Выкладчык, народны артыст Беларусі Яўген Гладкоў, прапанаваў прагледзець старыя навучальныя планы. Так я і пазнаёмілася з “Цыганкай”, якая ўразіла з першых нот.

— А якія сэрца беларускіх твораў асабліва палюбіліся?

— Інструментальная сюіта для цымбалаў Людмілы Шлег “Чатыры пары года” ды “Акварэль” цудоўнага кампазітара і выкладчыка Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Віктара Войшкі-кабуду ў маім рэпертуары заўжды.

— Летась вы сталі стыпендыята спецыяльнага фонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі. Як сустрэлі такую навіну?

— Гэта падзея супала з самым насычаным перыядам майго жыцця: зладча дзяржаўных іспытаў у акадэміі, паступленне ў магістратуру, выкладанне ў школе. Заду́мвацца аб шанцах атрымаць узнагароду не было часу, таму прысуджэнне стыпендыі аказалася па-асабліваму нечаканым і прыемным!

— Ціпер вы працуеце ў сталічнай дзіцячай музычнай школе мастацтваў № 10 імя Я. Глебава...

— Педагагічная дзейнасць пачалася з размеркавання пасля каледжа. Мне было 19 гадоў, а ведаў і сферы абмяжоўваліся толькі творчай. Але дзякуючы падтрымцы кіраўніцтва школы, у прыватнасці дырэктара Тамары Аршэмаўны Куніцкай, я ўсім сэрцам палюбіла нашу справу. Бачыць бліск вачэй, зараджае жаданнем тварыць і прывіваць пачуццё прыгожата — вялікі шуд.

— Чаму аддаеце час, акрамя выкладання і сцэнічнай дзейнасці?

— Аргенцінскаму танга! Дарачы, зараз вучуся ў магістратуры на спецыяльнасці “Арт-менеджмент” у Беларускай дзяржаўнай універсітэце культуры і мастацтваў і пішу дысертацыю па гісторыі гэтага неверагоднага танца. Калі б сустрэча з цымбаламі не адбылася, разлічалася б у якасці харэографі.

— Як бачыце сваё далейшае развіццё ў прафесіі?

— Я часта параўноўваю сябе з карабіём, у якога ў адкрытых моры ёсць толькі адна мэта — невялікі астравок на гарызонце. Сёння галоўным арыентаірам з’яўляецца сольны канцэрт у філармоніі, што абудзіцца ў істалавае. Пасляховае заканчэнне магістратуры — адна з заданых, але таксама значных мэт. Наогул, я і люблю творчы чалавек, я заўсёды шукаю шчыры ўсавеслення ідэй і ўслаўлення нацыянальнага мастацтва нашай любімай Беларусі.

Віалета ГРЫНКЕВІЧ
Фота з архіва герані

Пакінуць след у мастацтве

Фільм “Культурны код” Кірыла Халецкага даў старт кар’еры маладой актрысы тэатра і кіно Дар’і Лазарчык. Яна сыграла ў карціне галоўную ролю. Дэбютантка распавяла пра здымкі і пра сябе.

— Дар’я, вітану з выходам “Культурнага кода”? Якія ў вас уражанні ад стужкі?

— Я убачыла фільм толькі на прэм’еры. Падчас мантажу праглядала нейкія фрагменты, але скласці агульную пазл было не магчыма. Хвалілася за вынік. Але з першых кадраў зразумела: карціна атрымалася. Перадусім уразіў візуальны шэраг. Прыемна бачыць Мінск такім яркім і цёплым. Адкрыццём было і тое, што дакументалістыку можна паспяхова звязаць з ігравым жанрам, зрабіць гэта небанальна, цікава. Падобны фармат найбольш пасуе маладому гледачу — у тым ліку таму, што ў дакументальнай частцы паказаны не хранікальныя кадры, а падзеі тут і цяпер.

— Як правалася з камандай Халецкага?

— Я ведала Кірыла як рэжысёра “Кіношніккі”, але асабіста пазнаёмілася з ім толькі на пробах, які і ў Уладзіміра Салавейма. Мы адрозніліся, бо гэта вельмі прыязныя людзі. Усе давалі слухныя парадзі. Нас аб’яднала агульная мэта — стварыць добрае кіно, што мы і зрабілі.

— Складана было трапіць у вобраз?

— З мэтай геранія мя падобныя баявым характарам. Аднак ёсць і адрозненні. Перазнаж па духу лідар. Я ж у жыцці больш сціп-ля. Таму спачатку прыйшлося “праіскаць” характар, але з часам усё атрымалася. Гэтая праца для мяне — карысны вопыт.

— Як прыйшлі ў прафесію?

— Яшчэ ў дзяцінстве хацела стаць артысткай. Пасля пятага класа мама адправіла мяне ў тэатральную школу пры Доме культуры ў Мар’інай Горцы. Мы стваралі спектаклі, ездзілі на гастролі ў Мінск і нават за мяжу. У гэтай школе мяне рыхтавалі да паступлення ў Беларускае дзяржаўнае акадэмію мастацтваў. Трапіла туды, праўда, не адрозна. Вельмі хвалілася, была заціснутай. На першым жа этапе мяне спынілі, казашы: няма схільнасці да тэатра, лепш пашукаць іншую прафесію. Гэта было шокам.

— Але вы не здаліся...

— Не здалася! Хоць многа, пачуўшы такія словы, могуць страціць веру ў сябе. Мне вельмі дапамаглі педагогі і сям’я, асабліва мама. Яна сказала, што трэба спрабаваць інаў. Я пачала грунтоўна рыхтавацца да іспытаў. Наступным разам экзамены зладзіла выдатна, атрымала добрыя каментары ад сваіх будучых майстроў. Гэта аказалася самай вялікай радасцю!

— Чым запаміналіся навучанне ў Акадэміі мастацтваў?

— Усё жыццё буду з цяплом згадваць свой курс. Нашым майстрам стаў Уладзімір Андрэ-

свіч Мішчанчук. Таксама выкладала Людміла Пятроўна Кучарэнка. Гэта сапраўдныя прафесіяналы. Ім я абавязана ўсім. За чатыры гады педагогі ўклалі ў нас найлепшае. Яны вучылі не проста акцёрству, а жыццю!

— Ціпер вы служыце ў Рэспубліканскім тэатры беларускай драматургіі. Як уладкаваліся на першым месцы працы?

— Вельмі хацела трапіць па размеркаванні менавіта ў РТБД. Нават расплакалася, калі даведалася, што мяне беруць. У першы ж дзень паставілі ў дзіцячы спектакль “Таямніца чароўнага календара”. Было страшна, але з трупай так прыемна працаваць, што я не хацела сыходзіць з рэпетыцыі. Актрыса, якая выконвала ролю ў пастаноўцы да мяне, перадала шматтапоны вопыт і дэталы растанумачыла кожны момант кожнаму мізансцэну. Насамрэч у РТБД добрае стаўленне да маладых акцёраў. Нас уподзіць у спектаклі паступова, каб асвоіліся на сцэне, прызвычаліся да калектыву.

— На вашу думку, ці важная профільная вышэйшая адукацыя для акцёра? Можа, усё вырашае выключна талент?

— У кіно сустракаюцца практы, у якіх беруць акцёраў без аліведай адукацыі. У тэатр без дыплама трапіць складана. Прафесійныя веды, безумоўна, патрэбны. Нельга выйсці на сцэну або на здымачную пляцоўку, не маючы ўяўлення аб справе. Але, як казалі майстры падчас вучобы, акадэмія дае толькі ўзлётную паласу. Астатняе залежыць ад нас.

— У “Культурным кодзе”, калі гаворка ідзе пра кар’еру за мяжой, ваша геранія кажа: “Ты там адзіны з мільянаў, якія прыехалі на шчаслівы білет”. Што думасце на гэты конт?

— І я насамрэч так лічу. Тут сям’я і сябры, усё мае жыццё. Разумею, што дома мяне чакае значна больш, чым недале далёка.

— Пра што вы марыце?

— Стаць сапраўдным майстрам, прафесіяналам. Зрабіць нешта важнае для тэатральнай сферы, для нашых людзей і пакінуць след у беларускім мастацтве.

Яўгенія ГАБЕЦ
Фота з архіва герані

Пяць парад акцёрам-пачаткоўцам ад Дар’і Лазарчык

1. Нічога не баяцца і ісці да мэты.
2. Любіць тое, што робіш.
3. Не забываць людзей, якія дапамагалі.
4. Любіць сябе: цвяроза ацэньваць свае магчымасці і заставацца сабой.
5. Думаць, чаго ты хочаш у будучыні, і не жыць адным днём.

Класічна і класна

Міжнародны тэатральны фестываль “Белая Вежа” традыцыйна адкрыў новы сезон: 28-ы па ліку брэсцкі форум паставіў у цэнтры увагі рускую класіку.

А разам з ёй — вечную праблему: як тую класіку ў цяперашніх рэаліях увасабляць? Прытрымліваюцца аўтэнтыкі, як гэта модна ў фолку? Пакідаць сэнсы, што ўкладаліся ў яе ў саветскія часы? Ці шукаць новыя акценты і палыходы? Фестываль прадаманстваў увесь спектр рэжысёрскіх прычынанняў.

На адным з полюсаў апынуўся Пермскі тэатр “Ля Моста”. Аўтарскі калектыў Сяргея Фядотава прытрымліваўся дакладнага увасаблення ўсіх гістарычных дэталей. Сцэнаграфія і касцюмы яго спектакля “На дзе” па п’есе М. Горкага — праўдзінны зрэз эпохі, сваёсаблівая экспанаты-муляжы краязнаўчага, этнаграфічнага мяжу.

Яшчэ адна ніша — дакладнае чытанне літаратурнай першакрыніцы, шчыры накіпцат аўдыёнкі, толькі з уздзедам артыстаў, якія адначасова выступаюць у розных ролях. Такім быў “Дуброўскі. Пачатак...” Усходне-Казахстанскага абласнога драмтэатра, вылучаны як “найлепшы акцёрскі ансамбль”. Знакамітага расійскага крытыка Наталію Стараўельскую ўразіла сцена вопішня, вырашаная без дыму і святла, толькі чырваной тканінай у руках артыстаў. І тое, што Траектураў быў засмучаны, калі пачаў помшчы. Малодшая калега Стараўельская Настася Ільіна адзначыла, што спектакль атрымаўся пра тое, як каханне перамагае пачуццё помсты і нянавіці.

У тым жа рэчышчы як мага больш поўнага пераказу зместу з усімі падрабязнасцямі былі вырашаны “Мёртвыя душы” з Валіага Ноўгарада.

Бяспрыйгрышным стаў зварот да п’есе А. Астроўскага. Тапешніцкі спектакль “На бойкіх месцы” (Узбекістан) быў адзначаны “за захаванне традыцый рускага тэатра”. Класічна вырашанай “як па К. Станіслаўскаму” атрымалася “Дзюкунка” Маскоўскага акадэмічнага тэатра імя У. Маякоўскага. Рэжысёр Юрый Іофэ з уласнай ілму скругленасцю прасачыў змены ў характарх герояў, і цэнтральная геранія ў выкананні малоддай артысткі Настасі Дзючкі была прызнаная “найлепшай жаночай ролю” ўсяго фестываля. Псіхалагічна дакладнай аказалася і “Старомодная камедыя” А. Арбузава з Капелгагена (Данія).

На супрацьлеглым боку актуальнасці класічных тэатраў, паку ў іх новых сэнсах, відавочных праз часавую адлегласць, а таксама увасаблення класікі сучаснымі сродкамі іншых

відаў тэатра і сінтэзу мастацтваў аказаліся лермантаўскі “Маскарад”, увасоблены Дэвідам Разумавым у нашым Нацыянальным тэатры імя М. Горкага, абодва брэсцкія спектаклі: “Башкі і дзедзі” ў драме (гл. мінулы нумар “К”), “Вішнёвы сад” у тамтэйшым тэатры лялек. Абвінавачванні такіх прычынанняў у неадпаведнасці класічным вытокама, парушэнні гістарычнага кантэксту аргумента часам выглядалі беспадстаўна. Але таксама мелі працяглыя традыцыі: калісьці многія не прызналі оперу “Яўген Анегін”, бо Чайкоўскага хвалілі не пушкінскай “эпікалізацыяй рускага жыцця”, а лобовай лініяй. Ды і сваю “Піскавую дому” канцэрт перанёс ў XVIII стагоддзе, пры гэтым значна “аблілі” Германа. Дык што, гэтыя оперы забараніць?

Паўна, справа не ў тым, ці можна называць Яўгена проста Жэнем, калі ў XIX стагоддзі такія звароты не былі прынятыя, а ў існаванні двух розных жанраў: п’есы — і спектакля па ёй. Калі раней тэатр быў літаральна аліным спосабам данясення п’есы да гледача, дык сёння гэта самастойны від мастацтва, адзін ад драматургіі як часткі літаратурнай творчасці. Таму згаданы “Маскарад” спалучае арыгінальны вершаваны тэкст з фрагментамі яго сіслага пераказу і дадаткам іншых вершаў паэта. Гэта нагадвае оперную пабудову, дзе рэчытатывы рухае дзеянне, а тым жа арый паглыбляюць яго пазыцыйна папучыі.

“Баль падчас чумы” з Душанба (Таджыкістан) таксама спалучала пушкінскі твор з яго “Наследаваннем Карану” і “Сінай з Фаўста”. Гэта надало спектаклю усходняе адценне, змяніла сюжэт, наблізіўшы да “Карабія дурня”. А пластычнае рашэнне на мяжы з выступленнямі цыркавых гімнастаў, за якое спектакль атрымаў спецыяльны дыплом, толькі ўзмацніла тыя алегоры і асацыяцыйныя шпарты.

Гран-пры атрымаў “Ляўшын” з Сыктывукара. Сказ М. Ляскова пераўтварыўся ў сапраўдны мюзікл, аздоблены прыёмам тэатра ў тэатры і яркім нацыянальным складнікам. Спектакль ішоў на мове мекі і скарсцяўваў тамтэйшы гумар і нацыянальнае музычнае інструменты, што гучэлі жывою, як і спеваы. Пацкаваная быха ездзіла-танчыла на роляках, а такі дакладны перса-

любы...”, пастаўленая як “по-бытавы рэалізм” пад назвай “Жыццё без...” у Астане (Казахстан), саступала колішшым прагнатыно купалаўна “Donna sola” (“Жанчына адна”), што ідзе на Камернай сцэне. Пазакокурная “Каза пра чатырох драконах” Тэатра моды з Пензы вымушала згладзіць не менш паспяховыя беларускія эксперыменты ў гэтай галіне.

За гады свайго існавання фестываль у Брэсце паказаў больш як 600 спектакляў з больш чым 60-і краін.

За гады існавання фестываля паказаў больш як **600** спектакляў з больш чым **60** краін

Сцэны са спектакляў:
1. “Ляўшын”.
2. “Дзюкунка”.
3. “Дзядзечкаў сон”.
4. “Старомодная камедыя”.

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота з архіва тэатраў

Сур’ёзныя “Лялькі над Нёманам”

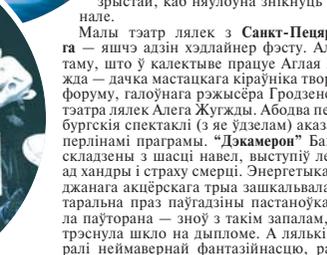
IV Міжнародны фестываль лялечнага мастацтва “Лялькі над Нёманам” завяршыўся 22 верасня ў Гродне. Калектывы з Беларусі, Казахстана, Расіі, Узбекістана пяць дзён прадстаўлялі свае здабыткі — 14 спектакляў. Некаторыя з іх ішлі двойчы, таму агульная колькасць паказаў — 23. Сур’ёзныя лічбы!

Форум з самага пачатку задумваўся як свята сяброў. А калі і быў конкурс, дык выключна між думкамі, што нараджаліся пасля праглядаў. Сёлетні лозунг — “Тэатр лялек — гэта сур’ёзна”. Канцэптуальнасць — ужо ў назве: прыназоўнік “над”, напісаны лацінкай (НАД), звязваецца з хэнд-мэйдам — эксклюзіўнымі вырабамі, створанымі ўручную. А лялек для прафесійнага тэатра не паставілі на фабрычны паток.

Сур’ёзнасць фестываля выяўлялася і ў тым, што было як ніколі многа спектакляў для дарослых — роўна палова. Закраліся глыбокія тэмы, складаная гістарычная, маральна-этычная, філасофская праблематыка. Ды і ў дзіцячых казках адчуваўся сур’ёзны характар паставановачных камандаў. Але ж усё гэта спалучалася са шчырай сяброўскай атмасферай. Святла пачалося з вудлівага шэсці. Настрой задаваў лі музычны пазыўны. Уручэнне дыпламаў і памятных сувеніраў каментавала ўдзельніца палытаткавая лялька эльфа Дабі з “Гары Потра”. Учырачцыя прамовы змяніў капуснік, падрыхтаваны двума расійскімі калектывамі. А дырэктар Гродзенскага тэатра лялек Марыя Шабова частавала ўдзельніцаў яблычкамі з уласнага лешча. Арганізатары прадулі дзелі для гэсцей экскурсіі (па горадзе, у Стары замак, маёнтак Каробчына), што спрыяла замацаванню турэстычнага іміджу Гродзеншчыны і ўсёй Беларусі. Гэта таксама сур’ёзна!

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота з архіва тэатраў

1, 2. Падчас адкрыцця фестываля
3, 4. Сцэны са спектакляў
5. Падчас адкрыцця фестываля
6, 7. Падчас закрыцця творчага форуму

Праграму ўпрыгожваў спектакль “Авіятар” тэатра “Экіят” з Казані — сёлетні пераможца Расійскай нацыянальнай тэатральной прэміі “Залатая маска” адразу ў трох намінацыях з магчымымі чатырох. Фантастыка спалучалася з рэаліямі найбольш складаных вузлавых момантаў XX стагоддзя. Кранальныя марыянеткі, што знаходзіліся ў розных лачках, часам выводзіліся на экран. А лялька цэнтральнага героя, народжаная ў 1900-м і пасля навуковага эксперыменту з замарожваннем паспяхова адраджаная ў 1999-м, была зроблена з ільну і цягам спектакля становілася ўсё больш тонкай, праэрыстай, каб няўлоўна знікнуць у фінале.

Малы тэатр лялек з Санкт-Пецярбурга — яшчэ адзін экалагічны фестываль. Але не таму, што ў калектыве працуе Аглія Жугжа — дачка мастацкага кіраўніка творчага форуму, галоўнага рэжысёра Гродзенскага тэатра лялек Алег Жугжы. Абодва пецярбургскія спектаклі (з яе ўдзелам) аказаліся перлінамі праграмы. “Докамерон” Бакача, складзены з насіч навед, выступіў лекамі ад хандры і страху смерці. Энергетыка зладжаная акцёрскага тры зашкальвала. Літаральна праз паўгадзіны пастаўноўка была паўторана — зноў з такім запалам, што трэсцела шкло на дыплове. А лялькі скаралі наймавернай фантазізнасцю, разна-

стайнасцю, нечаканасцю вырашэння, захоўваючы стыльовае адінства і ствараючы ўражанне, быццам зроблены з падрочных сродкаў манастыра-шпітала. У спектаклі “Антыгона. Міф”, звернутым да прагнатычна мифалагічнай гісторыі Эўрыпідам і пазней Анеум, рэжысёр Алег Жугжа звязваў Антыгнасць з сучаснасцю.

Тэма ўлады быў прысвечаны шэкспіраўскі “Гамлет”, увасоблены тым жа нашым рэжысёрам у Рязані на мяжы розных відаў тэатра, уключаючы пластычны і нават харэаграфічны. Нызвыкаля назва “Гетруда — Дані краса і каралева і гэты, як яго, прыні Гамлет...” соўвае акценты. Прыні паўстае вечным дзіцем з пляшчавым мішкам у руках і гіне ў баксёрскім паядынку, а не ў дуэлі. У цэнтры ж — маці персанажа, бліскуча выкананая нашай Ларысай Мікуліч, якая штораў ездзіць з Гродна ў Рязань іграць гэты спектакль.

“Невялікая гісторыя” з Арэбурга ўнімае напярэйсую тэму, на прыкладзе лёсу адной дзятчынкі паказвала, колькі гора прынёс фашызм простым нямецкім сем’ям. “Саваяж доктара Чэхава” з Мурманска вылучае нелінейным аповедам: чаргавалі фрагменты твораў пісьменніка. Мары пра прынята на белым краі развешвала гродзенская “яжпрынцова” ад малалета рэжысёра Валерыя Карышава.

Відовішчына “Муха-цакатуха” з Волгады не засталася тэатральна ілюстраванай аўдыявіянай, прагнатынай самім Чукоўскай. Фінал выдомай казкі нагадваў любоўную драму. Муха кахаля Коніка, ды была вымушана пабрацца шлюбам з нялюбам Камаром. А Павук зусім не душагуб, проста ён не умеў выказаць пачуцці. Не менш відовішчына брэсцкія “Дзікія лебедзі” ўдала спалучылі твор Андэрсена з традыцыямі вандровішчы менестрэйлі. Моцны асветніцкі аспект утрымлівала работа “Самна-лапараня” з Сахаліна, што, акрамя яч з казакі, знаёмліла маленькіх і дарослых гледачоў з нацыянальнай культурай самаў — жыхароў стараўдзін Ляпландыі. Ненадакулівыя парадзі, як паводзіць сябе дзіемі, прысутнічалі ў спектаклях з Адыматы, Магілёва, Мінска, Клінтэс-сіншчын свята, поўнага музыкі і танцаў, стаў тапешнікі “Незвычайны свет лялек”, дзе былі прыклады іх самых розных канструкцыяў.

Абмеркаванні ўсіх спектакляў даліся ў музеі тэатра. І часам складалася ўражанне, што экспанаты, лялькі ранейшых гродзенскіх паставановак, таксама выказваюцца — вачыма. Сур’ёзна!

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота Кацярыны ГАРДЗЕБАЙ

Асобны сусвет

III Мінскі міжнародны фестываль цыркавога мастацтва завяршыўся 22 верасня. Артысты з 17 краін выступалі на працягу чатырох дзён у праграмах "А" і "Б". А прызёры конкурсу паўдзельнічаюць у праграме "Трыумф", якая будзе праходзіць у Белдзяржцырку да 1 снежня.

▲ Золата фестывалю атрымала прэмія Беларускае дзяржаўнае цырка "Паветраныя жывалькі" на канале пад кіраваннем Алега Лабанава

Мінскі міжнародны фестываль — па-сапраўднаму яркая падзея ў культурным жыцці Беларусі, якая дазваляе пазнаёміцца з выдатнымі дасягненнямі сусветнага цыркавога мастацтва. Упершыню конкурс праводзіўся ў 2017-м і ўжо талды здабыў рэпутацыю прэстыжнай і стабільнай пляцоўкі.

Сёлета святая праграма, грашы і спрыту было прадстаўленае 32 нумарамі ў самых разнастайных жанрах — ад акрабаты і жанглявання да дрэсурі і клоўнады. Сваё майстэрства прафэсійнаму агляду прадэманстравалі знакамітыя прафэсіяналы і артысты-пачаткоўцы з Аргенціны, Аўстраліі, Калумбіі, Партугаліі, Францыі, Эфіопіі ды іншых краін.

НА ДУМКУ КАРЫФЕЯЎ

Як адзначыў дырэктар Белдзяржцырка Уладзімір Шабан, статус фестывалю залежыць ад прафэсійнага ўзроўню журы. Аднаўваць творчае спаборніцтва на мінскім манежы прыехалі сапраўдныя майстры сваёй справы: вядомыя рэжысёры, прадзюсары і кіраўнікі цыркаў Азербайджана, Іспаніі, Казахстана, Перу, Расіі, Турцыі і Францыі.

— Я наведвала мноства міжнародных фестывалюў, але на беларускім знаходжуся ўпершыню, — дзеліцца ўражаннямі генеральны дырэктар Prodartes Peru SAC, член журы з Перу Марыя Тэрэза Чырынас Верасча. — Гэта выдатная пляцоўка па абмере каштоўным вопытам і творчым дасягненнямі, якія будзь карыснымі для майё далейшай дзейнасці.

Генеральны дырэктар кампаніі Аптопі і член журы з Турцыі Ахмет Эшык падкрэсліў значны ўклад нашай краіны ва ўзабагачэнне сусветнай цыркавой індустрыі:

— Вельмі каштоўна, што ў цудоўным Мінску наладжана такая якавая ўзаўважэнне гэтага мастацтва. Фестываль дазваляе прафэсійнаму агляду лепшыя набыткі нашай сферы.

▶ Паветраныя гімнасты Наталія Нарашанка і Глеб Казленка (Беларусь)

Сваё майстэрства прадэставілі знакамітыя і артысты-пачаткоўцы з Аргенціны, Аўстраліі, Калумбіі, Партугаліі, Францыі, Эфіопіі ды іншых краін.

▼ Нумар Алега Хоціма "Шоу папугаў" (Расія)

ВІДОВІШЧЫ НА ЛЮБЫ ГУСТ

Распачынае конкурсе выйшаў гонар беларускім артыстам Анастасіі і Ягора Каваленкам. Іх нядаўна створаны нумар "Паветраныя гімнасты на трапецыі" паспеў заваяваць сярэбраны медаль на міжнародным конкурсе "Раха Азіі", які завяршыўся 3 верасня ў Астане. Калектыў Белдзяржцырка таксама прадставіў глядачам дзве выдатныя прэміі — "Дрэсіраваныя поні" і "Эквілібрысты на канасе".

З захопленнем сустрэла публіка і выступленні замежных гасцей. Наталія Майхровская з Расіі — артыстка ў чашчэйшым пакаленні — прыехала пакараць беларускі манеж з дрэсіраванымі сабаккамі, якія паслухмяна выконвалі яе шматлікія каманды. Золбу Болд з Аўстраліі дэманстравала мудрагелістыя гімнастычныя элементы і адначасова іграла на скрыпцы. Паветраныя акрабаты з Расіі Марыя Бодырава і Руслан Семіаў, якія ўжо выступалі ў Мінску ў лютым, выконвалі на вышнім складаным трукі з завязанымі вачамі.

Як адзначыў мастак кіраўнік Белдзяржцырка Вітаўтас Грыгулянас, грандыёзнае прадставіненне праграмы — гэта вышэй стаяннаная праца спецыяльнай камісіі ў складзе кіраўніцтва ўстаноў, якая разгледзела вялікую колькасць заявак і выбрала найлепшыя.

ТВОРЧЫ ТРЫУМФ

Аб выніках конкурсу і пераможцах стала вядома ў апошні дзень фестывалю — 22 верасня. Так, беларускія паветраныя гімнасты Наталія Нарашанка і Глеб Казленка ўзялі бронзу.

Дрэсіроўшчыка Казанскага дзяржаўнага цырка Алега Хоціма ўзнагародзілі адной з дзюх сярэбраных статуэтак за нумар "Шоу папугаў". Другая далася паветраным гімнастам з Калумбіі Крысціяну Трывінья і Лауры Лярдэ, якія прыехалі з чульвай пастановкай "Light my way" ("Асветлі мой шлях").

Што да найвышэйшых узнагарод, золата атрымалі "Колла смеласці" ў выкананні Андрэя Пагаралава (Расія) і дзве прэміі — беларуская "Эквілібрысты на канасе" Алега Лабанава ды расійская "Тыры-шоу" Карыны і Артура Багдасаравых з Маскоўскага цырка Нікуліна. А Гран-пры ўзяў паветраны гімнаст на трапецыі Жаао Галдзіньэ з Партугаліі.

Дзве спецыяльныя ўзнагароды — прыз старшыні Міністэрства культуры і глядацкіх сімпатый — далася алдапедна Сяргею Праспяноўу з Масквы Шолахам (нумар "Дрэсіраваныя поні") і паветраным гімнастам на трапецыі Анастасіі і Ягору Каваленкам.

Беларусь, як адзначыў дырэктар Белдзяржцырка Уладзімір Шабан, сёння акрытыя для супрацоўніцтва з кожным артыстам свету на карысць развіцця нацыянальнай цыркавой і фестывальнай культуры.

Віолета ГРЫНКЕВІЧ
Фота з сайта цырка

Бясконца мяжа

У галерэі "Ракурс" Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі 24 верасня адкрылася выстава Людмілы Кальмаевай.

Людміла Кальмаева (1946—2022) — самабытная, беларуская мастачка якаравая партрэтныя і ўнікальныя творца.

Прадметам яе даследавання былі чалавек, асоба, жанчына, сталья людзі, дзеці, адносіны, эмоцыі, перажыванні і пацушы, абмежаванні і магчымасці. У экспазіцыі прадставлены раннія замалёўкі і плакаты 1970—1980-х, творчыя эксперыменты і пошукі 1990—2010-х, жывальнісныя пейзажы, сярэд якіх — руіны Гальшанскага замка 1980-х, партрэты "галадскага перыяду".

Ідэя выставы належыць мастацтвазнаўцы, куратару Ларысе Фінкельштэйн (1950—2023). Яна распачала работу над экспазіцыяй — графіка і жывальніс былі адлежаны, выстаўка запланавана, але, на жаль, заўчасна сыход галерыстыкі не дазволіў гэтую справу завяршыць. "Бясконца мяжа" — распачалася імпрэза выступленнем ансамбля скрыпачоў

Людмілы Кальмаевай, сімвал адлегласці паміж мінулым і сучаснасцю, паміж тымі, хто сышоў, і тымі, хто сумуе, знак бяскончасці вымярэнняў паміж марай і паўдзельнасцю, паміж пажаданым і магчымым. Метафарычнасць выяўленчай мовы, універсальны сімвалізм, скульптурнасць кампазіцыі, лаканічнасць, унутраная дынаміка, буйная фантазія даюць надзвычайны ўзровень графікі творам, што ўвайшлі ў залаты фонд беларускага мастацтва і захоўваюцца ў Нацыянальным мастацкім музеі. Нацыянальныя цэнтры сучаснага мастацтва і многіх музеяў і галерэй свету. Выстава атрымалася насычаная, ізыльям, цікавая.

Распачынае імпрэза выступленнем ансамбля скрыпачоў

На фота — фрагменты экспазіцыі

"Тушы" дзіцячай школы мастацтваў №13 Мінска. Падчас урачыстага адкрыцця слова бралі намеснік генеральнага дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Людміла Высоцкая, першы намеснік грамадскага аб'яднання "Саюз мастакоў Беларусі" мастацтвазнаўца Наталія Шаранговіч, мастацтвазнаўца, вядучы навуковы супрацоўнік аддзела навукова-асветніцкай работы і маркетынгу Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі Надзея Усава ды іншыя.

У прамовах сябры і калегі Людмілы Кальмаевай падзіліліся ўспамінамі аб ёй як чалавеку, аб пачатку творчага шляху мастачкі, які прыйшоўся на канец 1960-х, аб працах пазнейшага перыяду.

У 1986—1992 гадах Людміла Кальмаева працавала ў Беларускаму дзяржаўным тэатральна-мастацкім інстытуце.

Стварыла ўласную метадыку выкладання акарэльнага жывальніс. Таму на адкрыцці, каб аддаць даніну памяці настаўніцы, прыйшлі і яе вучні.

Зміцер ЮРКЕВІЧ

Восень з Міцкевічам

Штогод у верасні ў музеі-сядзібе славутага пісьменніка ладзіцца літаратурна-музычны фестываль. Сёлета на "Восень у Завосці" госці з'ехалася ледзь не з усёй Беларусі. Завіталі і замежныя сябры.

На фестывалі. Падчас майстар-класа

Арганізатарамі свята, якое даўно стала брэндывым, выступаюць Дзяржаўны музей беларускай літаратуры, Баранавіцкі раённы выканаўчы камітэт і Саюз пісьменнікаў Беларусі.

Падчас адкрыцця фестывалю кіраўнік Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры Сяргей Усёў адзначыў, што паміж пра сваё славуцкі і карыны выхоўвае любоў да радзімы, гадуе сапраўдных грамадзян, патрыяты краіны.

На мерапрыемства з'ехалася шмат гасцей. Сярод паччых — Юрый Юшоўн, дырэктар Дзяржаўнага музея-заапаветніка "Астаф'ева" — "Рускі Парнас" (г. Масква). Традыцыйна паўдзельнічалі ў фестывалі Баранавіцкая цен-

тральная бібліятэчная сістэма, Навамышская бібліятэка імя Яна Чачота, Навагрудскі дом-музей Адама Міцкевіча.

Праграма свята атрымалася разнабаковай і насычанай. Акрамя галоўнай сізны, былі задзейнічаныя пляцоўкі амаль у кожным кутку сядзібнага паркавінага, уключаючы з домам і гаспадарымі пабудовамі. Музычны выхавальнік і паэты, філосафы і гісторыкі калектывам змянілі адно аднаго. Фалькларычны ансамбль "Сарматы" (БДУ), спявак і блогер Ляў Шынкаранка, "Эліт-энд" Дзятлаўскага раённага цэнтру культуры.

Адмысловыя канцэртныя праграмы былі падрыхтаваны пазтам і перакладчыкам Аляксеем Жбанавым ("Студэнцкі

фальклор эпохі Адама Міцкевіча"), музыкантаў Святланы Немагай, лаўрэатамі міжнародных конкурсаў Галіны Сакольнік і Таісай Халамавай ("Легенда "Пана Талдушша"). Жніўныя і вясельныя песні прагучалі ў выкананні Студэнцкага этнаграфічнага таварыства. А яшчэ выступіла капэла Алена Леся з музычнай рэспектывай да эпохі барока і фолк-бэнд "Не руш". Сваю творчасць прадэманстравалі калектывы Баранавіцкага раёна — арт-групы "Аквінт" і "Уік-энд", ваякальны гурт "Рунь", ваякальны ансамбль "Міранда", народны ваякальны ансамбль "Імпрэза", ансамбль народнай музыкі "Лірнікі" ды іншыя.

Ахвотнікі змагілі наведць лекцыю вядучага навуковага супрацоўніка Інстытута філосафіі НАН Беларусі Ігара Бакоўва — Міцкевіч як апокрыф: нечаканае падарожжа". Пра таямніцы з мінлага Завосці і роду Міцкевічаў распавяў аглядальнік газеты "Культура" Зміцер Юркевіч.

Уразіла гасцей і гістарычная анімацыя на XVI—XVII стагоддзі, і сярэднявечныя забавы ад рэканструктараў. Сваіх прыхільнікаў знайшоў таксама гораў майстроў і куюк, дзе можна было пакавацца гарбатай з духмянымі беларускімі з'ялкам. Святая атрымалася насычаным, дынамічным і светлым!

Аб'ялыны авангардызм Захара Кудзіна

Гэты мастак трагічна сышоў ад нас амаль пяць гадоў таму. І хаця Захару Кудзіну было ўсяго 33, след па сабе ён пакінуў заўважны.

На фота: Работы без назвы. Захар Кудзін, 2016—2019

Кудзін эксперыментавуў не толькі з фармамі, але і з фармамі палатны

Безліч карцін, адна з якіх патрапіла ў калекцыю Нацыянальнага мастацкага музея, імпанзныя арт-праекты, абстрактныя мурал на вуліцы Кастрычніцкай... І ўрэшце ўтрапёная "перакананасць у мастацтва", якую літаральна выпраменьвалі яго добрыя ўсміешныя вочы.

Не выпадзе зліўляцца таму, што Захар атрымаў прызнанне яшчэ пры жыцці — і пра гэта сведчыць унушальны для СМ мастацка аўтара "па-служы спіс". Таму лапідарна на сваю мемарыяльную выставу, якая нядаўна адкрылася ў Нацыянальным цэнтры сучаснага мастацтваў — "З'ява" — не выглядае звыш меры амбітнай.

ІНКРАНАЦЫЯ МАЛЕВІТЧА

Пры жыцці тон сваім выставам задае сам мастак. Амаль заўсёды ён выконвае ў нас і функцыю куратара: выбірае творы, прыдумляе экспазіцыйныя хады, нават піша тэкставыя эксплікацыі, дзе тлумачыць, "пра што" гэта ўсё... А вось пост mortem спадчыні аўтара так ці іначай распрацаваная іншыя.

Традыцыя мемарыяльных выстаў у Беларусі пакуль не нарта распаўсюджаная. Аплавадна, не выпрацаваны і фармат: як належыць распавядаць

пра творцу, які нядаўна быў побач, але цяпер — на тым беразе Стыкса. Чаму адлаш перавагу: пачуццям, якія цябе перапаўняюць, або структураванамі і ўважанаму аналізу аўтарскай практыкі? Апошні патрэбны найперш дзеля таго, каб выразіна рэпрэзентаваць творчасць мастака для тых, хто сабіста з ім не быў знаёмы.

Для мастацтвазнаўцаў Захар Кудзін — перекрываўні аб'ект даследавання. На першы погляд можа падацца, нібы гэты мастак трохі памыліўся эпохай. Авангардысцкі "пераакрывалінікі" пафас быў ларчым галоў стаму, а не сёння, калі "белых плямаў" на мастацкай карце не засталася.

Аднак Кудзін усё ж даступны і аму сродкам імпэтна дэвалюі, што гэта мастак павінен ствараць прыдатную для сябе культурную парадыгму, а не паслухмяна прыстаювацца да той эпохі, у якой яму давалося нарадзіцца.

А таму палемізаваў з Малевічам — і нават называў яго інкарнацыяй. Ды актыўна маніфеставаў новы "ізм" (што даўно ўжо выйшла з моды). Яго Уласны кірунак атрымаў назву нейра-арт — ён прадугледжвае асаблівае ўздзеанне на свядомасць глядача, адкрываючы яму вокны ў новы свет.

"СПЯЦОЎКА", ЗАПЭЦКАНАЯ ФАРБАЙ

Відэоча, яе куратарка Дзіна Даднічэвіч абрала менавіта першы са згаданых вышэй падыходаў: эмацыяны. Экспазіцыя літаральна страканыць здымкамі Захара — нават цяж-

ка падлічыць, колькі іх там. Ёсць як "афіцыйныя" партрэты, гэтак і дураслівыя сэлфі, знятыя на мабільнік і наўрад ці прызначаныя для публічнай дэманстрацыі. Патлумачыць такі ход можна найперш шчырым памякненнем энтузіку ўбачыць светлы і натхнёны твар добрага сябра.

Выстава ў НЦСМ не раскрывае, што такое нейра-арт, або жывапіс дзеяння, або аб'ектыўны рэалізм.

Не расказае ўсё та папках, рэакцыючыя творчы набываць Кудзіна згодна з перыядамі з'яўляюцца (хаця такі падыход таксама магчымы: пачынаў ён з экспрэсіянісцкага фігураўнага жывапісу, а затым сышоў у поўную абстрактцыю). І ўжо тым болей не ставіць за мэту падрэзана знаёміць з жыццям аўтара.

Затое выстава выяўляе безумоўную шчырасць да невытлумачальнага, як звычайна бывае, аб'яўнасць Кудзіна. І чалавечую, і найперш мастацкую. Які бы ты ні ставіўся да авангардысцкіх ідэй, слухаючы Захара (ціпер адно на відэа), міжволі ўспрымаш і ён прыйзана. Гэта як многія ў свой час пазнаёміліся з музычным авангардам выключна дзякуючы аб'яўнасці Сяргея Курохіна.

Выстава падрэслівае: мяжа паміж аўтарам і ягонай творчасцю ў далейнім выпадку даволі расплывістая. Наўрад ці Захар меў інтэнцыю пераўтварыць уласнае жыццё ў суцэльны твор мастацтва, але неяк जो так само сабою атрыманася. Выставачная пляноўка НЦСМ на вуліцы Някрасава некалі была збудавана менавіта як мастацкія майстэрні. Водар фарбаў адтуль, відэама, ужо выветрыўся, а вось дух творчага працэсу — не. Што куратарка выставы і скарыстава належным чынам. Побач з завершанымі карцінамі дэманструюцца разнастайныя накіды, версіі, эскізы... Урэшце, рабочая "спяцоўка" мастака — зразумела, спрэс запэцканая фармамі ўсіх колераў высёкі.

"ЖЫВАПІСАЦЭНТРЫЗМ"

А вось саміх жывапісных твораў Кудзіна на выставе не так і шмат. Паладжа, іх маглі быць і болей — хаця некаторыя яго палотны проста фізічна не змясціліся б у наяўную выставачную прастору.

Карціны Захара вельмі пераканальна і пераслівае ўсё та папках, рэакцыючыя творчы набываць Кудзіна згодна з перыядамі з'яўляюцца (хаця такі падыход таксама магчымы: пачынаў ён з экспрэсіянісцкага фігураўнага жывапісу, а затым сышоў у поўную абстрактцыю). І ўжо тым болей не ставіць за мэту падрэзана знаёміць з жыццям аўтара.

Калі гадую пятнаццаць таму гэты зусім лінчэюны тата мастак паўдзельнічаў у буйным зборным праекце таго самага Цэнтра (на той час — музея) сучаснага мастацтваў, ён алраў прыцягнуў увагу менавіта сваімі карцінамі — парай-тройкай невялічкіх твораў. Пабачышы іх, некаторыя мэтры (і сам чуў!) сталі задавацца пытаннем: а хто ж такі гэты Захар Кудзін? Звычайна ў наш век піяру бывае наадварот.

Ды пры ўсёй сваёй аб'яўнасці і харызме, пры ўсіх сваіх "зімах", гэты мастак усё ж не канцэптуалісцкі, а "жывапісацэнтрычны". То-бок самі творы больш важкія за ідэі.

Які і многім яго знакамітым папярэднікам з ліку авангардыстаў, Кудзіна было зацэсва ў дзюмомернай карціне, і ён "вырываўся" з яе межаў як мог. У тую ж пластыку, або сплантаны "жывапіс дзеяння" (у адной з залаў можна ўбачыць відэадакументацыю, дзе мастак сплантана кладзе фарбы на палатніну ў старым высокім доме пад тым вялянчэлі), або эксперыменты з дапоўненай рэальнасцю... Да ўсяго на выставе досыць шмат абстрактнай скульптуры.

Кудзін маляваў не толькі на палатніне, але і на алумініі, а таксама на вялікім заводскім муры (зразумела, пацкам летавалася). І пры гэтым усёй сваёй творчасцю імкнуўся дэвалюі, што жывапіс дасюль не вычарнаў патэнцыялу. "Жывапіс ніколі не памрэ, паміраюць толькі мастакі", — кажаў Захар неадноўга да ўласнай смерці.

Думаю, так яго і станеша — прынамся, у выпадку з яго жывапісам. Аднападна, хочаша верыць, што гэтая пасмяротная выстава будзе далёка не апошняй.

Ілья СВІРНЫ

Аб прэміях Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі 2025 года ў галіне літаратуры, мастацтва, журналістыкі і аматарскай творчасці

З 1989 года раз на два гады да Свята працы — 1 Мая — прысуджаюцца прэміі Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі ў галіне літаратуры, мастацтва, журналістыкі і аматарскай творчасці. За гэты час уручана 148 прэміяў, лаўрэатамі сталі чатыры прафесійныя, 26 аматарскіх калектываў мастацкай творчасці, 203 дзеячы культуры, мастацтва, журналісты. 30 жніўня 2024 года прынята рашэнне аб умовах прысуджэння прэміі 2025 года. Гэта:

а) пяць прэміяў у галіне літаратуры і мастацтва, у тым ліку:

- за творы прозы, паэзіі і драматургіі — адна прэмія,
- за музычныя творы, канцэртна-выканальніцкую дзейнасць — адна прэмія,
- за работы ў галіне тэатральнага мастацтва і кінамастацтва — адна прэмія,
- за творы жывапісу, скульптуры, графікі і прыкладнага мастацтва — адна прэмія,
- за найлепшы твор аб прафсаюзах (літаратурны, музычны, канцэртны, тэатральны, кінамастацкі, жывапісны, скульптурны і іншы) — адна прэмія;

б) адна прэмія за актыўную работу па развіцці народнага мастацтва і аматарскай творчасці працоўных (сродд кіраўнікоў прадпрыемстваў і арганізацый, прафсаюзных і ведамасных устаноў культуры, старшых прафсаюзных арганізацый);

Дакументы і матэрыялы для вылучэння работ і твораў на саісканне прэміі Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі прымаюцца да 1 снежня 2024 года Камісіяй па прэміях Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі (220126, г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 21, пакой 605).

Тэлефон для даведак: 8 017 3759630.

в) адна прэмія за выдатныя дасягненні мастацкай калектываў мастацкай творчасці;

г) адна прэмія ў галіне журналістыкі.

На саісканне прэміі ФПБ прымаюцца творы і работы, якія апублікаваны, публічна паказаны ці выкананы за апошнія чатыры гады, але не пазней за шэсць месяцаў да устаноўленага тэрміну вылучэння на саісканне прэміі. Не могуць быць прадстаўлены творы і работы, якія адначасова вылучаны на атрыманне Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь, міжнародных прэміяў ці прэміяў іншых дзяржаў або якія ўжо атрымалі такія прэміі.

Колькасць саіскальнікаў на атрыманне прэміі ФПБ у складзе калектыву аўтараў не павінна перавышаць чатыры чалавекі.

Вылучэнне работ і твораў на саісканне прэміі ФПБ праводзіцца на сходах працоўных калектыву прадпрыемстваў, арганізацый і устаноў, пасяджэннях прэзідыумаў раённых, абласных, рэспубліканскіх камітэтаў і аб'яднанню прафсаюзаў, калегій і прэзідыумаў праўленняў органаў культуры, творчых саюзаў, міністэрстваў і ведамстваў Рэспублікі Беларусь.

Пры гэтым улічваецца абавязковае членства ў прафсаюзе кандыдата і яго ўдзел у рабоце прафсаюзнай арганізацыі, выбарных органаў прафсаюзаў і мерапрыемствах, якія праводзіцца прафсаюзамі, і інш.

Памер прэміі ФПБ 2025 года будзе устаноўлены пры прыняцці рашэння аб іх прысуджэнні ў красавіку 2025 года.

Афіша з 27 верасня па 4 кастрычніка

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава дзіцячых і юнацкіх работ "Вобраз Радзімы любімай", прымеркаваная да Дня народнага адзінства і 80-годдзя вызвалення Беларусі ад намецка-фашысцкіх захопнікаў. Да 29 верасня.
- Выстава "Выяўленчае мастацтва Мардові", арганізаваная пры ўдзеле Мардовскага рэспубліканскага музея выяўленчага мастацтваў імя С.Д. Эраі і Саюза мастакоў Рэспублікі Мардові. Да 29 верасня.
- Выстава адной карціны "Сустрэча савецкіх таністаў у Заходняй Беларусі" — жывапіснага твора Міноса Ісавіча Манасона (1907—1980). Да 6 кастрычніка.
- Выстава "1 ты заўрашчэ, намі Мінск старадаўні". Аблічна горада на творах пачатку XX стагоддзя — 1968 года. Да 6 кастрычніка.
- Выстава абразы "Нараджэнне Маці Божай" (1648—1650) з калекцыі Нацыянальнага мастацкага музея, прымеркаваная да свята Нараджэння Прасвятлы Багародзіцы і Прыснадзева Мары. Да 6 кастрычніка.
- Выстава "Сімвалы, атрыбуты і алерогіі ў мастацтве Беларусі XVII—XIX стст.". Да 13 кастрычніка.
- Выстава "Пільны часу". Жывапісны і скульптурныя творы беларускіх мастакоў — чыбруара 2024 года. Да 21 кастрычніка.
- Выстава "Іконы Веткі. Спас Нерукатворны. Творы са збору Веткаўскага музея стараабрадніцтва і беларускіх традыцый імя Ф. Р. Шклярава". Да 27 кастрычніка.
- Экспурсіі: "Сям'я-сям'я... (6+)", "Якога колера зіма?" (6+), "Казкі Усходу" (10+), "Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма" (10+), "Партрэты даўняй мінулы пакалення..." (10+), "Пільны часу" (16+), "Жаночы партрэт" (16+), "Мінск музей" (16+). Праводзіцца заўсёды.

Музей "Дом Ваньковічаў, Музей І. І. Палавоў XIX ст.

- г. Мінск, вул. Літарнацыянальная, 33а, 8 017 3657796, 8 017 3588878
- Пастаянная экспазіцыя.
- Фотавыстава Валерыя Сібірыкава "Запрэделё". Да 5 лістапада.
- Праграма "Капільныя элюстаркіі шляхецкай сідзібы". Праводзіцца заўсёды.
- Кэсэ "Памінічы старынаўна сідзібы". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.
- Кэсэ "Пашукі мінулага". Праводзіцца заўсёды.
- Экспурсіі "Інтэр'ер шляхецкай сідзібы". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.
- Экспурсіі "Шлях мастака Валенція Ваньковіча". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.
- Экспурсіі "Сідзібы партрэт". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.

- Музей Беларускага Народнага Мастацтва
- Мінскі р-н, Астрашынска-Парэцкая ст. в. Акіноль, вул. Івануская, 176, тэл.: 8 017 5074468
- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава "Традыцыйная беларуская кераміка". Творы з фонду Нацыянальнага мастацкага музея і Вянецкага музея традыцыйнай культуры. Да 27 кастрычніка.
- Батэлечны спектакль. Праводзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Саломаліценне". Праводзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Лялька-мотанка". Праводзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Пяцтва". Праводзіцца заўсёды.

Ідзе падпіска на IV квартал 2024 года

Газета "Культура"		Газета "Культура" і часопіс "Мастацтва" (камплэкт)		Часопіс "Мастацтва"	
Індывідуальны	Ведамасны	Індывідуальны	Ведамасны	Індывідуальны	Ведамасны
63875	638752	74958	638742	74958	749582
1 мес. — 15,43 руб.	1 мес. — 25,04 руб.	1 мес. — 20,84 руб.	1 мес. — 35,02 руб.	1 мес. — 20,76 руб.	1 мес. — 40,84 руб.
3 мес. — 46,29 руб.	3 мес. — 75,12 руб.	3 мес. — 62,52 руб.	3 мес. — 105,06 руб.	3 мес. — 62,52 руб.	3 мес. — 122,52 руб.
Ільготны (для кіраўнічых асоб, аля адпачынку падпіску для асоб працоўнагаў і пенсіянераў)		Ільготны (для кіраўнічых асоб, аля адпачынку падпіску для асоб працоўнагаў і пенсіянераў)		Ільготны (для кіраўнічых асоб, аля адпачынку падпіску для асоб працоўнагаў і пенсіянераў)	
63879		74986		74986	
1 мес. — 17,38 руб.		1 мес. — 22,97 руб.		1 мес. — 22,97 руб.	
3 мес. — 52,14 руб.		3 мес. — 68,91 руб.		3 мес. — 68,91 руб.	

Падрабязней — на сайце kultura-info.by

**МАГІЛЁўСКИ АБЛАСНЫ
ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР**
г. Магілёў, вул. Першамайская, 7,
тэл.: 8 0222 656604 (каса),
сайт: mdrama.by

- Камедыя ў 3 дзях **"Рамантыкі" (12+)**. **27 верасня ў 18.30.**
- Музычная казка ў 1 дзеі **"Дзюймовачка" (0+)**. **28 верасня ў 12.00.**
- Камедыя ў 1 дзеі **"Прымакі" (16+)**. **28 верасня ў 18.30.**
- Музычная казка ў 1 дзеі **"Шаткі па закутках" (0+)**. **29 верасня ў 12.00.**
- Шлюбны вадзіль **"Божья дзьмухаўцы" (12+)**. Гастролі Магілёўскага абласнога тэатра драмы і камедыі імя В. І. Дуніна-Марцінкевіча (Бабруйск). **29 верасня ў 18.30.**
- Спектакль-канцэрт, заснаваны на рэальных падзеях з лістоў франтавіка, **"Просто ты умела ждзь..." (12+)**. Прэмера. **1 кастрычніка ў 18.30.**
- Містычны трылер, камедыя абсурду **"Гульцы" (12+)**. Прэмера. **2 кастрычніка ў 18.30.**
- Трагедыя па матывах камедыі **"Дон Жуан" (18+)**. Прэмера. **3 кастрычніка ў 18.30.**
- Кіч у 2 дзях **"Піковая дама" (18+)**. Начны паказ і фотасэт у дэкарацыях. **4 кастрычніка ў 18.30.**

УНП 700184039

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ТЭАТР ІМЯ ЯНКИ КУПАЛЫ**
г. Мінск, вул. Энгельса, 7,
тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627,
пошта: kupalabitel@mail.ru

- Канцэрт у цэнтры **"Светныя хіты XX стагоддзя" (12+)**. Жывы гук. Імпрэза праводзіцца па вул. Валгаградскай, 35. **27 верасня ў 19.00.**
- Камедыя ў 2 дзях **"Паўлінка" (12+)**. Галоўная сцэна. **28 верасня ў 19.00, 4 кастрычніка ў 19.00.**
- Трагікамедыя **"Апошні атракцыён" (16+)**. Галоўная сцэна. **30 верасня ў 19.00.**
- Спектакль **"Двор майго дзяткіства" (12+)**. Камерная сцэна. **2 кастрычніка ў 19.00.**
- Музычная камедыя па песе У. Галубка ў 2 дзях **"Пісаравы імяныны" (16+)**. Прэмера. Галоўная сцэна. **6 кастрычніка ў 19.00.**

УНП 100377901

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА
РЕСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**
г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1,
тэл.: 8 017 2431041 (каса),
8 017 3615493

- Творчы праект на музыку беларускіх кампазітараў **"Патэтычны дзёнік памиці" (12+)**. Прэмера. **27 верасня ў 19.00.**
- Экскурсія **"Унікальны свет закуліся Вялікага тэатра Беларусі" (6+)**. **28 верасня ў 11.00.**
- Гала-канцэрт зорак Вялікага тэатра Беларусі **(12+)**. **28 верасня ў 18.00.**
- Балет у 2 дзях **"Маленькі прыцы" (12+)**. Да 95-годдзя з дня нараджэння кампазітара Яўгена Лебава. **29 верасня ў 11.00 і 18.00.**
- Канцэрт **"Я памятаю вальса гук цудоўны..." (12+)**. Вечары з "Серзнадай". Камерная зала імя Л. П. Александровскай. **29 верасня ў 18.30.**
- Балет у 2 дзях **"Папалужка" (6+)**. **2 кастрычніка ў 19.00.**
- Опера-буфа ў 2 дзях **"Любоўны напоі" (12+)**. **3 кастрычніка ў 19.00.**
- Балет у 2 дзях **"Лебядзінае возера" (12+)**. **4 кастрычніка ў 19.00.**
- Канцэрт **"Reflection — Адлюстраванне" (12+)**. **6 кастрычніка ў 18.30.**

УНП 191081322

**МУЗЕЙ
В. К. БЯЛІНІЦКАГА-БІРУЛІ**
г. Магілёў, вул. Ленінская, 37,
тэл.: 8 0222 650203,
8 0222 658800

- Пастаянныя экспазіцыі.
  - Art-lectorium **"Зразумелае мастацтва". Праводзіцца заўсёды.**
- Падробязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 10037771

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-
КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ ЗАПАВЕДНІК
"НЯСВІЖ"**
г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

- Палацавы ансамбль**
- Культурнае мерапрыемства да Дня пажылых людзей **"Прыгажосць і ўзрост"**. Тэатральная зала. **28 верасня ў 12.00.**
  - Тэатралізаваная экскурсія **"Тэатральны экспромт у Нясвіжскім замку"**. **29 верасня ў 13.00.**
  - Канцэрт **"Энергія сусветнай музыкі"** адзінага фартэп'янага трыа ў краіне Trio Time. Палацавы ансамбль. **5 кастрычніка ў 15.00.**
  - Часовая экспазіцыя **"Ператвораны ў попель. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**. **Да 13 кастрычніка.**
  - Выставачны праект **"Прыгажосць і мода. XIX—XXI стагоддзі"**. **Да 20 кастрычніка.**
  - Экспазіцыя **"Цудатворная Жыровіцкая ікона Божай Маці ў камені"**. Аўтар праекта А. Папельскі. Малая выставачная зала. **Да 18 лістапада.**
  - Выстава **"Маджарскія: армянскі род ў гісторыі Беларусі"**. Калекцыйныя залы "Слуцкая паясы", **Да 31 снежня.**
  - Міжнародны выставачны праект **"Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіі нясвіжскага двара"**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
  - Квэст **"Палацавыя таямніцы"**.
  - Виртуальныя выставы: **"Ператвораны ў попель. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**, **"Нясвіж — здабытак сусветнай культуры"**, **"Разбуральны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа"**, **"Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»"**.
  - Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

**Інфармацыйна-касавы цэнтр
(г. Нясвіж, вул. Гейска, 1)**

- Экспазіцыя твораў Маргарыты Маніс **"Мінск у Нясвіжы"**. **Да 9 кастрычніка.**

**Архітэктурны помнік "Слуцкая брама"
(г. Нясвіж, вул. Слуцкая)**

- Часовая экспазіцыя **"Колер і святло. 3 гісторыі вображнага мастацтва"** з фондаў музея-запаведніка. **Да 9 верасня.**

Пастаянныя экспазіцыі

- **"Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII — 1-й палове XIX ст."**
- Калекцыя гадзіннікаў XIX—XX стагоддзяў
- **"Культура часу"**. З фондаў музея-запаведніка.

Мерапрыемствы

- Квэсты: **"Безаблічны артфакт"**, **"Карта сямі каралеўстваў"**, **"Музейны дэтэктыў"**, **"Музейнае расследаванне"**.
- Культурныя мерапрыемствы: **"Прыём у княгіні"**, **"Дзень нараджэння ў ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтна-ролевая развівальная праграма **"Школа шпіёнаў"** (да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **"Музейка аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **"Выкрунтасы"** (група да 25 чалавек).

Падробязнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

**БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫКІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ
ВАЙНЫ**
г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792,
8 017 3271166

- Пастаянная экспазіцыя.
- Часовая экспазіцыя **"Адзінай памяці верны"**, прысвечаная 80-годдзю вызвалення Беларусі.
- Часовая экспазіцыя **"Музей. Час. Памяць"**, створаная ў рамках праекта "Адкрытыя фонды".
- Запрашаем паўдзельнічаць у творчым конкурсе **"Захоўваем і памятаем"**. Больш падрабязна — на афіцыйным сайце.
- У продаж паступілі сертыфікаты на наведанне экспазіцыі музея.

Падробязнасці ў сацыяльных сетках і на сайце warmuseum.by.

УНП 100254472

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"
г. п. Мір, Караліцкі р-н,
Гродзенская вобл.,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- Пастаянная экспазіцыя.
- **Лекцыя-візуалізацыя. Кожную сераду і суботу.**
- Касцюміраваная выстава **"Гісторыя ў асобах"**. Цэнтральнага музея васковых фігур Санкт-Пецярбурга. **Да 30 верасня.**
- Квэст **"Таямніца двух куфраў"**. **5 кастрычніка ў 15.30.**
- Часовая выстава **"Мір на фота: 100 гадоў ад веку мінулага да дня сённяшняга"**, прымеркаваная да Дня народнага адзінства. **Да 11 кастрычніка.**
- Экспазіцыя **"Войны XX стагоддзя. Гета ў Мірскім замку"**.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізаванай для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для двух **"Інтрыгі Купідона"**.
- Сямейная квэст-экскурсія **"Легенды і паданні Мірскага замка"**.
- Музейныя занятыя для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **"Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце"**, **"Асаблівае жаночае касцюма XVIII ст."**, **"Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст."**, **"Печы з каробкавай кафлі XVI—XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў"**.

УНП 590201541

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ
МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**
г. Мінск, вул. Някрасава, 3,
тэл.: 8 017 2350331,
час працы: серада — нядзеля
з 12.00 да 20.00

- Выстава **"Жывыя, пакуль памятаем"**. Па выніках пленэру, прысвечанага 80-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. **Да 29 верасня.**
- Персанальная выстава Захара Кудзіна **"З'ява"**. **Да 27 кастрычніка.**

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47,
тэл.: 8 017 2350332, 8 017 3990978,
час працы: аўторак — нядзеля
з 12.00 да 20.00

- Выстава **"Слоўніковы запас"**. **Да 6 кастрычніка.**

УНП 192545414

БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛКА"
г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Казка-гульня ў 2 дзях **"Бука" (3+)**. Фае тэатра. **28 верасня ў 11.00.**
- Казка-квэст па правах дарожнага руху **"Асцярожна, горад прычынаецца" (2+)** ад тэатра лялек "Ухтышка", Віцебск. Фае тэатра. **28 верасня ў 17.00.**
- Малаўнічкая казка ў 1 дзеі **"Як куранятка голас шукала" (0+)**. Фае тэатра. **5 кастрычніка ў 11.00.**
- Інтэрактыўны спектакль **"Падарожжа ў Мумі-даліну" (2+)** ад тэатра лялек "Ухтышка", Віцебск. Фае тэатра. **5 кастрычніка ў 17.00.**

УНП 300001869

**Нацыянальны мастацкі музей
Рэспублікі Беларусь**

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па растарацы і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163,
8 025 6677819.**

УНП 100377771

t.me/kultinfa

Карыстаецеся стыкерамі ў алайн-ліставанні і хочаце папоўніць сваю калекцыю? Прапануем стыкерпак ад "Культуры"! Выкажаце эмоцыі вам дапамогуць класіфікаваць беларускую літаратуру. Выбярэйце самую трапную цытату — і здзіўляйце сусамойцаў у Telegram!

ШТОТЫДНЁВАЯ
ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ
ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ
(КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА).
Выдаецца на беларускай
мове.

Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведччанне
№ 637, выдадзена
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь.
Выдавец — рэдакцыйна-
выдавельская ўстанова
"КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар —
КУЗНЦОВА
Наталія Васільеўна.

Рэдакцыя газеты "Культура":
Галоўны рэдактар —
КУЗНЦОВА
Наталія Васільеўна.
Намеснік галоўнага
рэдактара —
ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.

Адказны сакратар —
Галіна МАЛІНОВСКАЯ.
Рэдактары аддзелаў —
Віктар ГАУРЫШ,
Данііл ШЭЙКА.

Адрас рэдакцыі: 220013,
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77,
чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Рэкламны аддзел: 8 017 2860797.

Падпісны індекс:
63875, 638752, 63879.
Ілготныя па паўгоддзе:
63872, 638722 (зніжка 15 %).
Комплект (газета "Культура"
і часопіс "Мастацтва"):
63874, 638742 (зніжка 10 %).

Аўтары допісаў паводляюць
прывішча, поўнае імя і
імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар, дату выдачы,
кім і калі выданы), асабісты нумар,
асноўнае месца працы,
зваротны адрас.
Аўтарскія рукапісы
не рэзінуюцца і не
вяртаюцца.
Меркаванне аўтара можа
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць матэрыялаў.

Набыць газету ў Мінску
можна ў крамах
"Белдрук"
на пр-це Незалежнасці, 48,
і Пераможцаў, 5,
на вул. Лабанка, 2,
Валадарскага, 16,
Няміга, 30, Леніна, 18,
Максіма Багдановіча
(ля прыпынку "Ст. м.
Няміга"), у падземных
пераходах па плошчы
Перамогі і станцыі метро
"Пятроўшчына".

Падпісана ў друк 26.09.2024
у 16.00. Замова № 2049.
Наклад 3408.

Рэспубліканскае ўнітарнае
прадпрыемства "Выдавецтва
«Беларускі Дом друку»".
220013, г. Мінск,
проспект Незалежнасці, 79/1.
ЛП № 3820000007667
ад 30.04.2004.

© "Культура", 2024.
Рознічны кошт —
па дамоўленасці.
* — матэрыял на правах
рэкламы.

Сайт:
kultura-info.by
E-mail:
kim@kultura-info.by